

ŞİİR • SANAT • EDEBİYAT

Kıragı

BU SAYIDA

Hüseyin ALACATLI
Mustafa PINARBAŞI
Gökhan AKÇİÇEK
Selçuk KÜPÇÜK
Hamdi ÖZYURT
Cengiz COŞKUN
Abdülkadir MOLLAHMETOĞLU
Erhan SAĞLAM
Hümmet KARATAŞ
Süleyman TEYER
Mustafa UÇURUM
Mustafa AKAR
İbrahim YOLALAN
Vefa TAŞDELEN
Mehmet AYCI
Ahmet Doğan İLBEYİ
Şahin TAŞ
Naci AKALIN
İrfan BAYRAM
Seyit Ahmet KUBUZMAN
Mehmet DURMAZ
Tayyib ATMACA

Eylül-Ekim-Kasım '99

kırkbeş günde bir çıktı

*sahibi ve yazar işleri
müdürü*

cengiz coşkun

*yayın yönetmeni
tayyib atmaca*

*yayın danışmanı
mehmet durmaz*

*dizgi-tashih
mehmet koyuncu*

*bu kapağın tasarımı
cengiz coşkun*

*okuyucusuna
gönderildi*

*dostlar için yazışma
adresi*

p.k.50 80100

osmaniye

telefon

0 328 814 91 46

basık

akdeniz ofset

0 328 814 84 59

Yorgun adamların koşusu burada sona eriyor.
Bilekleri hem kavi yüreği yufka adamlar Kırağı adını
anarak alıntılar yaptılar hayattan.

Abonesi az, okuyucusu çok bir dergi çıkardılar. Nabız
saatlerini dostluğa ayarlamış insanları ziyaret ettiler
bir bir. Her hafızada bir iz bırakmanın kıvancını
yaşadılar.

Sabah bağladığı boyunbağını gün boyu gevşetmeye
çalışan bir adam: Tayyib Atmaca

Ve yeterki dostluk yürüsün için defalarca aldanmaya
hazır bir diğer adam: Mehmet Durmaz

Ve sek sek oynayan çocuklardan hep çizgiye basanını
alkışlayan sonuncu adam: Cengiz Coşkun
İçleri üşüyerek çekiliyorlar kulvardan.

Çünkü hiç bir şey değişmedi.

Giderek daha da koyulaşüyor karanlık.

Ses tellerine birikenleri dahi dinlemek, beyin
kıvrımlarında dolaşanları bile izlemek için mikrofonlar,
kameralar imal ediyor devlet yüzlü adamlar.
Zulüm; depreme, sele, ve skandallara inat sürdürüyor
sövgüsünü kutsala.

Felaketler çoğaldıkça rant da büyüyor çünkü.
İşte bütün bunlar var ve çoğalıyor durmadan.
Çevrelerinde oluşan dostluk halesine yaslanarak güç
alan yorgun adamlar; adı artık Kırağı olmayacak bir
sabırı bilemek için içleri üşüyerek ayrılıyorlar
kulvardan.

TÜRBE

İçimdeki bir yerden bakıp kendi kubbeme
buymuş dedim çocuk gönlüm koştukça uzaklaşan
benimdir diye kalbimi çalıp kaybolan yıldız
mevsime meydan okumak için tutunan çocuklara
ırmak boyunca masal söyleyen
kâh güldüren kâh ağlatan hayırsız buymuş

İçimdeki bir yerden bakıp kendi kubbeme
insan çocukluğa kıyamaz nasıl kıysın demişim
oysa taşları sonsuza dizip de saklayan
sudaki aksine bakmayıp sayıklayan aynı çocukmuş
içimdeki bir yerde bunu gördüm de çok ağladım
o kadar ağladım ki içimde bir deniz var sandım
buymuş dedim gemileri yoldan çıkarıp
aldatan şarkıları fısıldayan sihirbaz

İçimdeki bir yerden bakıp kendi kubbeme
sesime rastladım nasıl da âh çekmişim çok utandım
taşlara sinmiş sesim maviyi çok aradım
boş yere aramışım her yerde kan kırmızı
dertleri tespihe dizen o vefasızı
sesinden tanıdım defterde sesi kalmış
göz kırptıyordu bana gözlerimi kapadım
buymuş dedim ağladım bir daha ağlamadım

İçimdeki bir yerde kaybolmuş bir çocukluk
kubbesi tamamlanmış o türbede yatıyor

ELVEDA İSTANBUL

vaktidir vedanın
giyinip kuşanıp şöyle adamcasına
yağmur çamur demeden
ötüşürken sehere dair nezih bir senfoniyle kuşlar
gece, delicesine öpüşürken kandillerle
bir yıldız seslenip usulcacıktan öylesine
bir deniz fenerine göz kırıp
uzaklaşıp sahilden sonra
uzaklara
iyice uzaklara yaklaşıp
sonra inmeden gözlerime perde
sonra inmeden inme yüreğime
sonra ölüm sözüne sadık kalmadan
sonra bir kez daha ağlamadan annem
sonra hiç kimseye görünmeden ben
vaktidir
"merhaba hey sürüm sürüm sürülesi veda!"
...demenin

sıcaklığın sende kalsın, kalmışsa eğer
dönük kalsın yüzün aynalara ki; gene gör, gene gör namussuzluğunu
kalmışsam bir deri bir kemik
tutulmuşsa dilim şarkılara yürek /
şiirlere kan vermekten
tutulmuşsam nicedir bir kangren-
gibi taşıdığım canötesi bir sevdaya
tutulmuşsam adına yaşamak denen müsrif tâcirin elinden
tutulmuşsam çürük buruk dal uçlarına umarsız umursamadan
tutuklanmışsam hâlâ aklım başımda kalmış diye
uzamışsa tırnaklarım
sakallarım uzamışsa eğer
uzanmışsam gök döşeğe hele de boyumca
günah benden gitti gider
sahiplenenler utansın yerdöşeğini benden bu kadar

sürme elini yüreğime gayri
yüreğim de yüreğim oy,oy
gayri yedikule zindanından da beter!

varsın sende kalsın sıcaklığın
senin yüzündendi ne geldiyse başıma
ahım da kanım da yerde kalsın gayri

elveda istanbul!
ELVEDA

ELVEDA

ÇOCUKLARA ÖLÜM YAKIŞMAZ

Nasıl yakışırsa bahara
Işıktan desenleriyle
Bir kır kelebeği
Öyle yakışır bir anneye
Göğsüne parmaklarıyla
Irmaklar çizen bebeği.

Anne yüzüdür
Dağ yalnızlığıyla
Odalara dökten sesini.

Biraz ölümdür çocuk biraz düş
Sayfaları açılmamış bir defter gibi
Bekler önünde her annenin
Kırık bir hayatın ucuna
Eklenmek için.

SAMŞIKAY MÜJÖ

KUTSAL HIRKA ŞİİRİ

aşk çözülür
sırrı kimdeyse efsunlu kitabenin
o şehsuvarı olur yeryüzünün
dönen her şeye ay tutulur
iki yakası yırtılmış
kutsal bir hırka gibi
mağçup durulur
önünde şeyhimin

SINANAN TARİH

sevmiştim
sevişmekten kaçan
adamlar gibi denizi
evet / gördüm
bu benim yenilgili tarihimdi

sınandım an be an
kaçar diye
tuza deydirdiler dilimi

herşeyimi
ak saçlı bilgeye söyledim
elini tuttum
ağlamadım hiç durmadan
ağlamadım
bu benim kaderimdi

ACININ SINIRLARINDA

kötürüm ışıklarıyla zamanaşımı
paslı bir süngü gibi kazıyor
sevdanın yasak afişlerini

suskunluğun iksiri
sinirli rüzgarın dudaklarında
dinle suskunluğu
ve unutulmuşluğun kırık ıslığı
hazin bir aşk ezgisi tadında

seni öpebilir miyim?
sen de beni öp istersen
demir de ne soğuk
bakarsın çözülür yüreğin zincirinden

ay parçalarını taşıyor yağmur
göçebe köklerine karanfillerin
hücrelere yitik kum tanelerine
tenim tutuşuyor yabancı ateşlerle
ısrarak boğ hadi etinin çılgılığını
gel öpücüklerle

48H

Şehirdeki son saraçtan ince işçilik bir anlam satın aldım. Sermayesi önünde uyuklayan tartıcı bütün bir insanlığı tartıyordu kaldırımında, okşayıp geçtim. Cevahir içinden metro geçecek bir kule inşa ediyor ardımda. İşe yetişme telaşları, işten dönüş yorgunlukları ve bezgin yaşamaklar yumağı şimdiden karılmış bekliyorlar binanın harcına-demirine. Ve şehrin bütün sarışın kedileri dışarda. Ve artık üşüme korkusu duymadan sere serpe şehrin dekoltesi. Esmer ve göçmen ve Müslüm Gürses bulaşığı bakışları yutuyor durmadan şuh ve kambur ağzıyla. Çünkü kambur güzel durur sırtta olmadıkça.

Durağa geldim, bekleme süresi beş dakika.

Belinde takım filaması sigara içen Sezar
Aykırı bir dal gibi uzanmış uluorta
Şehri bütün kiriyle silkeliyor üstünden
Yaka silkiliyor durak Sezar'ın ko(r)kusundan
Korkuyu bütün kokuyu örtüyor kağıt mendil
Omzumdan sarkan anlamın kimse farkında değil
Taşlarından el ediyor yalnız ölü isimler
Duvar olsa da gördüm
Gayri müslim de olsa güzel kokuyor ölüm
Ermeni mezarlığından ıhlamur salaları

GERÇEK

KENDİNE GECİKENLERİN ŞİİRİ

divanı düşledimdi geceden/ nikriz mavi
gel sesiyle müsemma beytini keşfettimdi
üçra mekanlarda kum
hurmada çekirdek
çekirdekte can
candan geç diyordu yâ hû!

kavislerden geçiyordum/ benli ve dışı
gecikip kendime sık sık bâbil atlarla...
-kirli sakallı kırsal menkıbem ah,
ne kendindendi

ne kendini bildi-

sarı zamanlarda/ hışırdayan kış dallarında
bulup kaybettiğim
kaybedip bulduğumdu
candan geç diyordu yâ hû!
candan geç...

GAZEL

Kocamış arslan gibi soyuldum yelem düştü
Zirvelere kurduğum fildişi kulem düştü

Pay eyledim felekle elde kalan malımı
Ona zümrüdüanka bana bir kalem düştü

Saldım yaban illere bu dert yüklü başımı
Ardımsıra yollara, gül ile lâlem düştü

Gördüm de bir dilberi pul eyledim şanımlı
Sevdaya mağlub oldum en muhkem kal'am düştü

Sual eyledim yârdan halimi encamımı
Rakîbe tüm saadet gönlüme elem düştü

Biraz sohbet etmeye aradım yâranımı
Sudan bahanelerle hisseme selâm düştü

Gurbet üstüne hasret bunalttı da canımı
Baharıyla yazıyla aklıma sızam düştü

Sebil sanıp ah ile dökülen gözyaşımı
Ardıma suya hasret bil-cümle âlem düştü

Dedim bir name ile yazayım ahvalimi
Kalemimin ucundan bu kuru kelâm düştü

GERÇEK

-I-

ağzında sakız patlatan şuh kadını
upuzun saçları olan kadını ve siyah
dar pantolon giyen gerdanından gülen
sokaklara ölen sokaklarda ölen kadını
ölen herkes the american way of life
benzeri bir konserde / gizler referanslar ve gözetleri
ve temkinli duruşların açık kapıları arasında
ve yarı açık cezaevi pansiyonlarında
belki bir süpermarkette çalışan
sıkıntıya alışan
gitgide daha çok yeşilçama
şehre ve asfaltlılara
daha da ten kokan çarşılara

/ o kadar derine inme boğuluyorum
diye bağırıyor kadın elinden tuttuğu
tutup sürüklediği erkeği pansiyonlara
gece onlara hazır ve onlar hazır günaha
kuşların gagalarında başlayan bir infilak
kadın gırtlğından bağırarak koşarak
uçurarak kadın pansiyonda erkeği /

hangisi daha güzel palmyeler mi sahil mi?
güneş frengili bir göğse vurup vurup kaçıyor
hangisi daha güneş uykular mı bulut mu?
birkaç silik harf basılmış olan zarfa
adres sol üst köşede yazılı
2267 taksim B sokak taksim Gelibolu

-II-

bir kentli
köylü nasırlarına
çiçeklerden bir çiçek beğenedursun
yukardan alna vuran kızgın bir güneşle
bir azap yansıyor
aşağıdan renkli reklam panoları.
köşebaşı kalabalık ve sirenler
dolmuşlara aceleyle binip inenler
arasında duruyorum
kadın karnı gibi bu şehirde.

DELİKANLI

değil mi ki kuşaksız
mevsimlere başkadıran lale benim
daha cemreler düşmeden toprağa
değil mi ki zamanıdır depremin
öyleyse ruhum sığmaz bu çuvala
ışıklı fanuslarda filizlenen
ürkek bir fidan değil
asi bir ardıçtır benim gövdem
günsüz cemrelerle inerken göğsüm
gençlik gecelerim intihar provasında acemi
ve testim kırılmışsa ırmaktır öfkem
sığmaz sıkılmış yumruklarıma

değil mi ki başaksız
gölleri ayıran nülifer benim
sevda yüklü bir kamyı görmeden
değil mi ki bir ney bilir her acıyı
öyleyse gölgem sığmaz durgun sulara
taşar damarlarımdan karanfil odalarına
eli belinde bir trendir aşklarım
eli belinde bir trendir aşklarım
bana bağdat sorulmaz
değil mi ki ayrılık rötarsız gelir
bırakın beni kendi kozasında mumyalasın
eskiçağ kraliçeleri ve böcekler.

UÇUK HAVARİNİN SON ŞİİRİ

ya ıssız bir tepede
 bir meşenin dibinde bulurlarsa beni
 ya uçkuru kopuk ahali
 yolmak için sakalımdan
 yürürse dağlara
 aşk yürürse damarlarına
 toprak atarsa asamı
 dökülürse eteğimdeki alıçlar
 fıstıklar biter
 mumlar sönerse
 aman tanrım
 ya isa dönerse

PERİLERLE DANS

Pırlanta değil mi ki şüphesiz
şayet şeytan değilsen genlerimde gezinen
kalbimiz

En şakrak çocukluklar içinde daralışım
ekmeğe tutununca sevinişim olmasa
kanadım kırılmasa uçurtmam vurulunca
yalnızlıklar yaşarken delirdiğim zamanlar
kokunu bırakmasan her rüzgâra dört mevsim
seni aziz bilmezdim annem gibi bakmasan

Rengimiz kırılıyor: tel tel düşen ve hüzün
sürülmüş fırtınalar içinde cilveleşen
sağnaktan saçlarına meyil vermek ne mümkün
gerinsek düşten sonra girilen uykularda
estetik resimlerde bir o kadar heybetli
düşülen kayıtlarda ne kadar cesur dursak
bozulmuş şüretlere şekil vermek ne mümkün

İlkin bir ağlamaktır; bâkiyesi aşk olan
tütünümü sert kılan poyraza yanaşarak
mavzerleşen gözlerin kanıma işlemesi
daralan göğüslerden ne kalmışsa geriye
ele avuca sığmaz bir dumandır incelen
uzayan kıvr kıvr kirpiğini ıslatan
yüzümü serinleten ilkin bir ağlamaktır

Hangi dağda kurt ölse kokusu benden çıkar
benden çıkar celladın kana bulanmış eli
ceplerimde gezinir gördüm kaç kahramanı
eşkâlime kaç günah sataşır sokaklarda
adamlığım tartamaz yüreğimin yükünü
bir ummana boşaltır bin ırmaktan geçerek
kirlenen ellerimin kazandığı maharet

Adımın anlamını yükleyince dilime
gördüm ki Süleyman'dan bir şey kalmamış bana
hem İsa'dan muradım uçmak değildi yalnız
hem bir adem oluşum Âdem neslinden gelme
bir Havva'da kıldığım karar kadar mutedil
olmasa da uçlarda yaşamak hakkım elbet
özümdendi göğsümde gezdirdiğim ihanet

Ne yan aşk ve ölümle cebelleşerek hissiz
dolaştığım mekandır ki gördüğüm birçok şeyin
ardında saklı duran bir ceset olmasınlar
söyleyin o adamlar kanımdan buyruk çıktı
öl ve zaten yaşamak ne ki ölümden fazla
işte sırf bunun için bir merhale ummadım
okşayan eller kadar sevdim vuran elleri
genlerimde gezinen ha şeytandır ha peri

Aşk gibi tecrübesiz kılıyor ölüm bizi

HİLKÂT

"yaz" diyordunuz o da bitti
çirkin kardeşlere bırakarak
acının takvimini
yaz yok artık
şehrin başka dudaklarını
hırçınca öpen savaştıl çocuk...
baygın gülüşleri de yok
ruhunun cebinde ki kalbinin
nazından ıslah olmuş cennet bir de...

"yaz" diyordunuz o da bitti
en iyi şiirini
mahallenin en çirkin kadınına yazan
o aşk şehsuvarı / sufi şair
yani aynı aşklara baktıkça yaşlanan
kuru topuklarına bastırarak
gezecek ülke arayan
"yaz" diyordunuz o da bitti
yazdan geriye
bedeni tütsülü çocuk eylül kaldı
ruhumun şeridinde özensiz solmuş
peygamber taklidi yapan gül kaldı
bir de hüznü yeniden yazmak için bedenlenen
kelebek mısralar...

"yaz" diyordunuz o da bitti

KIŞ / ÖLÜM

Kış dendi mi
ölüm gelir
ayaz vurmuş yüzümü
saklayamam bahara
içimi ürkünç telaşlar kaplar
kış dendi mi
çırılçıplak ağaçlar

Yağmurun içime düşmesini
soğğun kalbime dokunmasını
ve gitmesini kuşların buralardan
ölüm diye fısıldarım

Kar taneleri rakseder
saçlarıma üşüşür kırağılar
uçuşan yapraklar ölümün
en sadık habercisi

Toprak
ağaç
insan ölür
kış yarı ölümdür çünkü

MUTSUZ BİLİNÇ

Çoktandır sessiz sedasız bir virüs dolaşıyor ortalıkta. Kimsenin farkında olmadığını söylemek istemiyorum; aksine ondan herkesin haberi var. Bilincimizde, karşımızda, çevremizde her gün sabahdan akşama değin arzı endam ediyor. Onu herkes tanıyor tanımasına, ama kimsenin umurunda değil. Sessiz sedasız olduğuna bakmayın, hükmedici bir özelliğe sahip. Üstelik bulaşıcı ve girdiği bünyede kalıcı. Tedavisi var mı, bilmiyorum. Bildiğim, yaşadığımız ortamı neredesye tümüyle istila etmiş olması. Belirtileri, hemen her bilinçte az ya da çok görülmekte. Onu tanımayanınız imkansız.

Mutlu değiliz. Kaygılarımız var; tedirginiz. Üstünde yürüdüğümüz taşlar yerine oturmuş değil. Yüreğimizde sükun yok. Burnumuz havada, gözlerimiz ötelerde. Değer verme duygumuz zayıflamış. Birlikte yaşadığımız insanları ve içinde bulunduğumuz ortamı beğenmiyoruz. Bir anlık konuşma esnasında olup bitiyor her şey. Sistem, okul, kitap, kalem, siyaset, din, kültür.. daha ne varsa bu müthiş yadsımanın önünde toz duman oluyor. Bütün bu olumsuzlukların içinde bozulmadan kalan birkaç kişi varsa o da elbette biziz. Akıllı, bilgili ve kültürlü olduğumuzdan kuşkumuz yok. Müsaade etseler, "örnek insan" olduğumuzu ilan etmekte sakınca görmeyeceğiz. Eleştiri değil tutulduğumuz hal, bir tür megaloluk. Bu virüsün kaynağı televizyon mu, gazete mi, kitap mı, yoksa okul mu? Sabahdan akşama, akşamdan sabaha seyrettiklerimizden mi bulaştı, yoksa okuduklarımızdan mı? Siyasetçilerden ve köşe yazarlarından mı geçti, yoksa bilim adamları ve yerli felsefecilerden mi? Keşke bu kadar akıllı, bilgili ve kültürlü olmasak! Birbirimizi dinlemeye ve anlamaya zamanımız olsa. İşimiz acele, bizimle konuşma şerefine erenlerden yalnızca 'anahtar sözcüğü' istiyoruz; gerisini anlayacağımızı sanıyoruz. Konuşuyoruz, fakat düşünmüyoruz, söyleyeceklerimiz belli. Dinler gözüktüyor, fakat dikkat etmiyoruz, kulaklarımızın neyi duyacağı da belli. Baktığımızı zannediyoruz, fakat görmüyoruz; hangi manzarayı seyrederek seyrederim, gözlerimiz görmek istediğini görecektir; bu da belli. Söyleyeceklerimiz, işiteceklerimiz ve göreceğimiz, kafamızın sınırlarıyla sınırlı. Yeni bir sese, yeni bir görüntüye, yeni bir düşünceye tahammülümüz yok. Bilmediklerimiz, bildiklerimiz içinde boğulup gidiyor; düşünmediklerimiz, düşündüklerimiz içinde soluyor; duymadıklarımız ve görmediklerimiz, duyduklarımız ve gördüklerimiz arasında can veriyor. Konuşmacı, cehaletimize dayalı yanlış anlamaların önüne geçmek için hiç durmadan parantez açıyor; parantez içinde parantezler oluşuyor. Bunu gözümüzün içine baka baka yapıyor. Parantez içinde parantezler açacak kadar ölçülerimizi yitirdik mi, diye soruyorum. Üstümüzde gezinen bakışların gerisindeki anlamı okumakta zorluk çekmiyorum: 'Aslında siz buna layık değilsiniz.' Ölçsüzlük, bu yadsıyıcı tavır karşısında daha soylu kalıyor.

Kendi kendimizi sürdürmekle meşgulüz. İçimizdeki monad, kozasını örmüş ipek böceği. Monadların penceresi olmaz, demiş filozof. Ben, 'mutsuz bilincin de olmaz.' diyorum. Kiminle karşılaşsam, aynı karamsarlık, aynı hoşnutsuzluk. Mutsuz bilinç, fena üretiyor kendini. Bütün bunlar karşısında bir an iyimser olmaya çabalıyorum, 'ümidi elden bırakma' diyorum; 'göreceksin her şey iyi olacak; eleştirel bilincin olduğu yerde, ilerleme kaçınıl-

mazdır; beğenmemek o kadar kötü sayılmaz, bu hal yetkin ürünlerin, iyi günlerin habercisidir' diyorum; sonunda rahmetin ve bolluğun olacağını düşünüyorum; 'aydınlık, bir yağmur gibi boşanacak üstümüze, bu gerilimli ortam, büyük gelişmelerin, yeniden doğuşların müjdecisidir, yaklaşmakta olan aydınlığın ayak sesleridir' diyorum... Kendimi kandırıyorum. Yadsımalardaki kofluğuş görünce ümidim kırılıyor. Zira, bir eleştiri değil bunlar ; yok sayma, kötüleme, mahkum etme. Eleştiri, bir olgunluğun, sabrın ve tahammülün ürünüdür. Dinlediğimiz ve anladığımız şeyi eleştirebiliriz. Anlamak bir açılmıdır. Anlarken kendi dışımıza açılırız, bu cesareti gösteririz. Kaybolmak korkusundan mıdır bilinmez, kendi dışımıza açılmıyoruz, karşımızdakini görmüyoruz, duymuyoruz. İçimizdeki fasit daire, dön dön bitmiyor. Ümidim kırılıyor. Bundan bir şey çıkmaz, diyorum; göreceksin, bundan bir şey çıkmaz. Kuru bir gürlleme, arkası gelmeyecek, biliyorum. Toprağımız yine susuz, zihnimiz ve yüreğimiz yine çorak ve rahmetsiz kalacak. Yüzümüzde hep o kahredici mutsuzluk, gözümüzde hep o yadsıyıcı bakış, dudağımızda hep o müstehzi tebessüm. Ve hep aynı sözcükler: 'Durum kötü, gidişat bozuk, berbat, beş para etmez, hiç beğenmedim, hoşuma gitmedi...' Kendini koruyan tek şey, bilinçteki şişkinlik. O da sahibine asılsız bir özgüven verdiği için, var olmaya devam etmekten geri kalmayacak.

Mutsuz bilinç herkesi ve herşeyi yadsır; ama kendini, kendi giydiğı pabucu bile kutsar. Üretileni küçümser, fakat kendisi üretken değildir. Sözlerine bakıp güzel ürünler ortaya koyabileceğini sanırsınız; 'neden duruyor, neden üretmiyor' diye kendinize sorarsınız, mutsuz bilincin ataletine bir anlam veremezsiniz. Fakat bu bir yanılgıdır. Çünkü o, son derece kısırdır. Üretme yeteneğı alınmıştır. Üretmeye kalkıştığında gülünç duruma düşeceğini bilir. Tek eseri hesapsız konuşmaları ve sınırsız yadsımalarıdır.

Öğrenci aynı dertten muzdarip, öğretmen aynı dertten. Yazar, okuyucuyu beğenmiyor; okuyucu yazarı. Gençler, ihtiyarlardan şikayetçi; ihtiyarlar gençlerden. Siyasetçi halkını sevmiyor, halkı siyasetçiyi. Tüccar müşterisinden memnun değil, müşterisi tüccardan. Bu hastalıktan kimler mustarip değil ki? Vaizinden, tolk showcusuna, dansözünden bale sanatçısına varıncaya değin geniş bir kitle. Buna alıştım. Artık söylenilenleri, bütün, olup bitenleri tebessümle karşılıyorum. Bir zamanlar böyle değildim; mutsuz bilinci kavramak için kafamı patlattırdım. Şimdiyse, tebessüm ediyor ve şikayetleri eskisi kadar ciddiye almıyorum; yadsımaları ve yakınmaları kafama takmıyorum. Rahatladım. Böylesi ruh sağlığım için daha iyi. Öyle ya, bedenimi nasıl sıcaktan ve soğuktan koruyorsam, ruhumu da korumam ve bunun için tedbirler almam gerekir. Bu hassasiyetim normal karşılanmalı.

Bu yazının sonuna doğru gelirken, 'bu bilinçlerin en mutsuzu' kimdir, diye soruyorum. Buruk bir tebessüm belirliyor dudağımda. Kafamda şimşekler çakıyor. Sorumun cevabını bulur gibi oluyorum: 'Sensin! Evet, sensin' diyorum. Bunun nedeni açık: Herkes birilerini beğenmiyor, bense hiç kimseyi beğenmiyorum. Herkes bir şeyi eleştiriyor, bense her şeyi. Bunun farkına varınca kahroluyorum.

Not: Bu yazıdan işlerin yolunda gittiğı ve her şeyin sütlüman olduğı sonucu çıkarılmamalı. Eleştirilmeye çalışan bizatihi olup biten değil, olup biten karşısındaki zihinsel atalettir. İşler kötü mü? E, herhalde. Ama biz konuştuğca oluyor bu!

DOPİNGLİ ATLAR

Bundan birkaç yıl mukaddem, üç-beş heyecanlı genç şair Şehrengiz isimli bir mecmua çıkarmış, üstad Sezai Karakoç'un "biz koşu bittikten sonra da koşan atlarız" mısrasını da logoya dahil etmişlerdi. Dergi koştuktan yoruldu, dergiyi çıkaran şairler ise koşu bittiği halde sağda solda koşturmaya devam ediyorlar.

Şehrengiz, edebiyatımızda şehri, özellikle şehrin güzelliklerini anlatan eserlerin ismidir. Oysa adı geçen dergide müteşairlere bol bol ithal kumaştan elbise biçilir, dikilir ve giydirilirdi. Ağzı tercüme kokan çocukların Şehrengiz diye diye çıkardıkları uyduruk bir duvar bülteni oldu gibi düşünceler aklınıza geldiyse, geçirin gitsin. Zira, bedii zevki Türk-İngiliz kırmısı münekkidler İsmet Özel'in ismine de tersinden müstear olarak dayanıp zihin konforunuza dehşetengiz ve vahşetengiz salvolar yapabilirler.

Varsın ne yaparlarsa yapsınlar diye pilavdan dönme numarası yapan okuyucunun hatırına mevzuya dönüyorum. Dönmekte geç kaldıysam, malumatfuruşluk yaptıysam özür dile- rim yollu bir cümle bekliyorsanız yanıldığınız gündür. Her malumatfuruşun bir özür sat- masını isterseniz ortalık satıcı sesinden geçilmez olur.

Önüme gelenin bilir bilmez satmaya çalıştığı, hatta bazılarının Cemal Süreya adına piyasaya sürdüğü mısralardan biri de Sezai Bey'in "biz koşu bittikten sonra da koşan atlarız" mısrasıdır.

Eğer bir koşudan ve bu koşunun bitiminden bahsediliyorsa, ayrıca bu koşunun atlara mahsus bir koşu olduğu vurgulanıyorsa, at koşuya katılır, koşu biter ve at da koşuyu bitir- menin yorgunluğunu görevini yapmış olma iç huzuruyla savuşturarak, en azından bir son- raki koşuya kadar tanımlanmış bir başka koşu yapmaz. Şayet at, koşu atı değilse zaten bitimli bir koşudan bahsedemezsiniz. O halde, nasıl oluyor da biz, koşu bittikten sonra da koşan atlar oluyoruz?...

Mısrayı çarpıcı kılan koşunun bitiminden sonra atların koştmasıdır. Eğer koşuyu bitirdik- ten sonra, atın hızını alamayıp durana/durdurulana kadarki koştmasını koşma olarak kabul ediyorsanız mısranın bildirdiği yargı bu anlamı vermiyor.

Yok, biz koşu bittikten sonra da koşudaki gibi koşturmaya devam ediyoruz diyorsanız, mesele çatallaşıyor. İlk çatalı şudur ki, siz normal bir koşu yapmıyorsunuz ve dolayısıyla normal bir koşu atı değilsiniz. Burada karşımıza iki proplem çıkıyor. Birincisi koşuya dışarıdan dahil edilme ihtimalinizdir ki, o zaman zaten koşu atı olmanızdan söz edilmez. İkincisi, sizi koşuyu bitirdikten sonra da koşturan bir tahrik, bir dürtü bir doping olabilir. Meselenin diğer çatalı; tanımlanan koşunun koşu bittikten sonra da koşturmayı gerektirmesidir ki, sizin fazladan koştmanız yine o koşunun içinde mütalaa edilebilir.

Gördüğünüz gibi her durumda koşu bittikten sonra koşturmaya devam etmek sıhhatli bir koşu değil. Kaybetmeniz bitimli bir koşuya dahil olmakla başlıyor.

Sezai Beyin şiirini hayran hayran seyredenlerin buraya kadarki izahlarıma öfkeden kıp- kırmızı kesilerek tahammül etmeleri ve "Bu adam mısrayı anlamamış" damgasını vurmaları beni kızdırmaya yetmez. Kaldı ki koşunun (hayatın) bitimden(ölümden) sonra devam ettiği- ni ben de biliyorum.

Biliyorum bilmesine de, şeytan, koşu hep dünyada devam etmeli diye ikide bir vesvese verip duruyor. Hatta dünyada "şiir gibi" ne cennetler olduğuna dair şehrengizler okuyor. İşin tuhafı onları ben de okuyorum...

MEHMET NARLI İLE "RUHUMUN EVVEL YAZILARI" ÜZERİNE

- Mehmet Bey; ilk şiir kitabınız "*Çiçekler Satılmasın*" ile daha o yıllar da adını koyduğunuz basılmamış kitabınız ve çeşitli dergilerde neşredilen şiirleriniz üstüne Mayıs 1995 tarihinde bir söyleşi yapmıştık. Söyleşiyi şöyle bitirmiştiniz: "Yayımlanmayı bekleyen *Ruhumun Evvel Yazıları*' adlı şiir kitabınızın sohbetinde buluşmak üzere." Aradan dört yıldan fazla zaman geçti. Uzun süren bir bekleyiştikten sonra okuyucu içtimasına çıktı. İkinci şiir kitabınızla şiir çevrelerine ne demek istiyorsunuz? Bin yıllık irfanı "kementle boğulan" bu millete şiirlerinizle mazisinin trajikliğini mi anlatmak, mazlumluğunu yahut oralardan uzanan aşk iksirini mi taşımak istiyorsunuz? "*Ruhumun Evvel Yazıları*"ndan muradınız nedir?

-Ruhumun Evvel yazıları ile "şiir çevrelerine" kesin olarak farkına vardığım ve iletmek istediğim mesajlarımın olduğunu sanmıyorum. Kitabı yayımlamakta bir muradım da yok. Yani öncelikle bir mesaj vermek veya bir murada ermek peşinde değilim. Beni şiire götüren saikler bile henüz tam olarak anlayabilmiş değilim. Kendi maceramı insanlığın macerası ile eşleme sürecinde doğuyor galiba şiir. Böyle olunca yazdıklarımın, anlatmak istediklerim mi yoksa anlayamadıklarım mı olduğunu ayırmına varamıyorum. Bir sürgünlük ipinin ucu var elimde; diğer ucunu bulmaya çalışıyorum belki. Ağlayıp sızlayan bir ahali var; işporta sokaklar, naif ümitler, mücella hinlikler, ödenmiş narın diyetler, nesne ile kuşatılmış hayatlar... Bunların arasında yürümeye çalışıyorum. Bir tenha yolculuk bu. Ruhun ve aklın yani şuurun yolculuğu. Ruhumun tutunduğu, tutunamayıp kaydığı duvarları yazıyorum galiba; yaprağın dalından kopup yere düşerken söylediği türküyü söylüyorum. Okuyan bu mace-
raya ortak oluyor mu, bilmiyorum.

- Kitaba adını veren şiirinizde, "*Tutuş boynumun acemi gergedanı / Kalemî unutmadıysan beni mektupla / Külün yerlere karışacak çünkü / Ruhumun evvel yazıları okunduğunda*" diyorsunuz. Gerçekten ruhumuzun evvel yazıları okunabildiğinde neler olacak? Şiir sanatı cihetinden soruyorum; "*Diriliş*"imizin inkişaf yolları mı açılacak? Yoksa bir dünyevî kıyamet mi yaşanacak da ruhlarımız, irfanımız, özümüz bakımından muhakemeye mi çekilecek? Şiir bu yolun ışıklarından biri midir?

-Adını andığınız şiir, beni sözünü ettiğim yolculuğa hazırlayan şiirlerden biridir. "*Ruhumun Evvel yazıları*"nı okuduğumda sanki sürgünlük ipinin diğer ucunu bulabileceğim. Sanki mimarisi kalmamış sokaklar kendi duvarları içine çekilecekler; sanki ritmik bir aşk serencamı olacak şehir; sanki vicdanlardaki ölüme kaknus çarpacak. Yani düşen yaprak toprakla buluşacak.

Evet şiir, bize yapışkan ve cıvık yenilgilerimizin tarihini ve sebeplerini hissettirebilir. Aşkı hayatla, hayatı aşkla kucaklamanın mümkün olabileceğini düşündürebilir. Ben'de başlayan ve Ben'de biten bir sürecin acısını duyurabilir. Yani bizi rahatsız edebilir.

- Otuzbir şiirin yer aldığı kitabınızda her bir şiiriniz birinci tekil şahısla yazılmış. Tarihimizdeki trajik ve mazumluk taşıyan vak'alardan kesitleri sanki üstünüze almış bir

duyarlılık ile bugüne, kendi varlığınıza telmihler, sitemler gönderiyor, yalanı ve aldanmayı haber ediyorsunuz. Yer yer şiir duyarlılığıyla tarih ve vak'a felsefesi yaptığınızı söyleyebilir miyiz?

-Şiirlerde birinci tekil şahıs zamirinin veya iyelik ekinin çok kullanılmasını siz izah etmişsiniz. Elbette öyle. Tarih, varlığında bir arka plan değil. İçinde yürüdüğüm, duvarlarında bela mülkünün görüntüleri olan bir koridor. Tarihi veya görüntüleri değil, kendi yürüyüşümü yazmaya çalışıyorum. Kendi dışımda bir gerçeklik veya bir yaşanılmışlık yok. "Her şey ben yaşarken oldu" gibi biraz. Hayatı aşkıyla besleyen de benim; zulmün iğreti konağında oturan da. Bütün şehrengizlerde, bütün mesnevilerde, bütün tevarihte ben kayıtlıyım.

Keşke yalanı ve aldanmayı haber verebilsem! Halbuki ben yalan ve aldanışın bir yüzüyüm. Diğer yüzümün kaygan ve karanlık olduğunu söylüyor bana zamanın hayta yarasaları. Ama inanmıyorum buna. Kısacası kendim bir haberin peşindeyim. Bir tarih ve vaka felsefesinden uzağım. Şiirle, tarihin ve vakanın aslında içimde deveran ettiğini seziyorum. Böyle olmazsa tarihin ve vakanın fena bir yanılgı, geveze bir aşk olacağını söylemeye çalışıyorum. Yaşanılmış ve bitmiş olansa tarih, kaydetmeye bile değmez.

- Tema bakımından şiirlerinizin sıklet merkezini aşk kavramı oluşturuyor bana göre. Bir aşk tálımı ya da mâşuka tam teslim olmamış, yanıp yakılan, eleştiren bir âşık'ın halleri, serzenişleri, talepleri var şiirlerinizde. Aşkta aradığınızı tarihten bugüne uzanan ve kesintiye uğratılan değerlerimizle birlikte bir yere oturtmak, yani kendi varoluş merkezimize oturtmak arayışının olduğu söylenebilir mi? Şiiriniz bunun üstüne mi kuruludur?

-Sizin deyişinizle bir "talim" olabilir şiirlerim. Merkezinde de aşk durabilir. Dilerim ki öyle olsun. Yaşadığım acı, tüfeklerin ruhuma boşaltıldığını gösteriyor. "Tam teslim olmamış bir âşıkın istekleri, yanıp yakılmaları, serzenişleri" varsa yazdığım şiirlerde, ümit, canlılığını koruyor demektir. Yolculuğumda yanımda olmasını istediğim en önemli güç o çünkü. Ama tespitleriniz bir "tutunamayan" resmi de çiziyor. İşte bu resimden korkuyorum.

-Şiirinizde, "vezinli ve serbest şiir", "Modern ve gelenekli şiir" gibi hâlâ tam oturmamış şiir dünyasına ait biçim ve poetika proplemlerini yaşıyor musunuz? Şiirde mânâ ve duyarlılık yönünden gerçekten önemli mi bunlar?

-Şiirin teknikleri, geleneksel ve modern yapısı üzerinde düşündüğüm çok oldu. Ama yine de bu konular tartışmaya açıldığında ayağım kayıyor, bütün şiir geleneği üzerinde sendelemeye başlıyorum. Çünkü müthiş kalıplar oluşturuluyor bu konularda. Kalıpların içinde kalarak tartışmak bizi şiirin tarifsiz ama gerçek anlamından uzaklaştırıyor. Erken poetikalara, taklidi davranışlara sürüklüyor. Kalıpların dışında kalarak tartışmak, biçimsel gelenekteki farklılıkların seyrini somut olarak tespit etmeyi güçleştiriyor. Ama şunu söyleyebiliriz sanıyorum: Şiirdeki anlam ve biçim değişmesi doğrudan doğruya insanın varlığı (hayatı) algılayıp anlamlardırma çalışmasıyla ilişkilidir. Genel anlamda modern insan, vezinli (muvazeneli) bir insan değildir. Hayatı mazmunlarla değil, merak ve şüphesiyle anlamlandırmaya çalışıyor. Bu düşünün vezinli şiir üretmesi veya geleneğin biçimlerini kullanması beklenilecek bir hareket olmaz. Sorduğunuz için söyleyeyim ki yaşadığım en canlı proplem dil ve ritimdir. Hem sadece benim olan, hem de bütün medeniyetimin olan bir dili; hayatın akışındaki ritme denk bir ritmi aramak istiyorum.

Üçüncü şiir kitabınızın sohbetinde buluşmak dileğiyle teşekkür ediyorum.

BANA GÖZ KIRPAN DİZELER -II-

“Şiir kitabı yayınlamak, kuzuyu kurda teslim etmektir.” demişiz bir yazımızda. Ülke-
mizdeki yıkıcı eleştiri anlayışını vurgulamak için. Herkes bir ucundan tutar, çekiştirir
kitabınızı. Çoğu da saçma eleştirilerdir bunların. Tahmin edebileceğiniz gibi yazılı değil,
sözlüdürler; çünkü yazmak sorumluluk hırcasını giymektir. Ağzı olan konuşur!... Biz öyle
yapmayalım, bize göz kirpan güzellikleri sizlerle paylaşmaya devam edelim.

Mustafa Ökkeş Evren’in “*Kuşlarla Uyanmak*” (Güneysu Yayınları, 1999) adlı şiir kitabı
çıktı. “*Anne Toprak*”, “*Şurup*”, “*Unutkan*”, “*Bahar Gelince*”, “*Yaz Sevinci*”, “*Ayna*”... gibi
şiirleri haiku tadında, sevimli; “*Kardan Adamın Aşkı*” ise “sevimli” sözcüğüyle geçiştirile-
meyecek kadar güzel!

*Kömürden gözleri
Değince
Bir genç kızın bakışı
Eridi yüreği
Kardan adamın (s.37)*

Mustafa Ökkeş Evren’in şiirleri çocuklar ve ÇOCUKLAR için. Bu şiirler çocuk şiirleri,
ancak çocukları “aptal” yerine koyan şiirlerden değil. Aksi takdirde şiirdeki çocuk:
“*Anne/Bu ayna/Niçin göstermiyor/Beni?*” (s.47) diye sorar mıydı?

Tömer’in Gaziantep şubesinde üç ayda bir yayınlanan “Alleben Dergisi”nin bu yılki şiir
yarışmasında birinci olan Mustafa Emre’nin “Bir Şubat Sabahı” adlı bu şiirinin bir dizesi
yalınlığıyla gönlüme bağdaş kurdu:

O ki eski şiirde yeni bir dize

Çılgınlığının peşine düşen şairin ikinci kitabı “*Göçebe Bulut*” (Yeryüzü Yayınları, 1999)
adlı “nehir şiir”indeki “sürmeli türküler”e de dikkatlerinizi çekmek isterim:

*İçimde başlayan yol
yine içimde bitiyor
incecik bir su ile
sürmeli bu türkü (s.55)*

Şiir okununca bitmemeli, yeniden yeniden yazılmalı zihinlerde, yanlış yorumlansa da.
Örneğin yukarıdaki dörtlüğün son dizesindeki “sürmeli” sözcüğünü benim anladığım
anlamda da düşünmüş müdür şair? Kimbilir.Bu sözcüğe her iki anlamını da yükleyince, şiir
anlamca daha da zenginleşiyor. Şair ne der bilmem ama, ben bu dizeyi böyle anlamaya
devam edeceğim.

“*Gidersen/Hüzün kağıtları geçer içimden/(...) Gelirsen/Bahar bahar açar yüreğim (...)*”
diyor Durmuş Ali Özkale “Mavi Düşler Gezgin” (Aykırı Sanat Yayınevi, 1988) adlı
kitabının arka kapağında. Halk edebiyatı tarzında yazdığı şiirlerinde “Fedai” mahlasını kul-
lanmış.

Ali Ozanemre, “rubailer” demiş “*Aşk Yoksa Ben Yokum*” (Aykırı Sanat Yayınevi, 1997) adlı kitabındaki dörtlülere. İşte onlardan biri:

ŞİMŞEK

*Köz düştüğü yeri yakar da kendini yakmaz mı
Nil kuzeye akar da Fırat güneye akmaz mı
Böyle gelmiş, böyle gider diyorsun utanmadan
Açın midesine düşen yıldırım, gözlerinde çakmaz mı (s.39)*

Ahmet Ayberkin, şiirin çilekeşlerinden. Cemal Süreya’nın arkadaşı. Mersin’de yaşıyor. Ücra bahçesinde bir bahçıvan. “*Sesler*” kitabındaki “*Güz Dönümü*” adlı şiir, belki de onun en güzel şiiri:

(...)
*Üzüncü ve kaygı dolmuş
gökyüzü çatırdarken dizelerinde
bakmışsın birtakım lirik umutlar
kendini çarpmışa gelmiş*

- Saatler
ve herşey, çıt... (s.20)

(...)

A. Vahap Akbaş, gönlünün sesini türkülemiş “*Mavi Sesli Şiirler*” (Sesav Yayınları, 1996)de. Şu dörtlünün özellikle üçüncü dizesi günlerdir dilimde:

*Çılgın gönül sevdalandı has söze;
Sözde gizlenen kızoğlankız öze..
GELİN, GELİN BENİM KELİMELERİM;
Gelişiniz düğün dernektir bize. (s.56)*

Abdurrahim Karakoç, o ünlü “*Mihriban*” şiirini de içeren “*Dosta Doğru*” (Ocak Yayınları, 1997) adlı kitabında “can özünden besmeleyi çekerken” Yunus; “Gören Bilir” şiirinde ise Antep çarşısında gezinen bir Karacaoğlan: “*Çarşısında bir kız gördüm Antep’in, / Kız mı ki...// Gözleri var; ala geyik gözleri, // Göz mü ki...// Ak göğsünün ortasında bir ben var, / Az mı ki.. // Yiyip, içme yüzüne bak yetişir, / Yüz mü ki...// “Güzel” sözü çok güzele çok amma, / Bu kıza da güzel demek söz mü ki...” (s.48)*

Merak ettim şimdi: Ne dersiniz, bu kız Karakoç’a “emmi” demiş midir?..

İşte ücra bahçelerden derlenmiş bir demet esa(n)slı çiçek, yürekle duyulan çığlık, sizlerle!.. Gelin gezintimizi -yenilerine çıkıncaya değin- Öner Fikri’nin “*Uyduym Suyun Aklına*” adlı kitabındaki bir küçük çığılığıyla bitirelim:

YAĞMUR

*Nasıl da çimdikliyor denizi
Binlerce yerinden (s.13)*

CUMALİ ÜNALDI'NIN ŞİİRİ

Adımlar ve Hareket dergilerinde yayınlanan bazı şiirlerine âşinâ olduğum Cumali Ünalı Hasannebioğlu'nu asıl Çerağ'la tanıdım. 1983 yılında Erzurum'da bir kıraathanenin kitaplığında görmüştüm Çerağ'ı. Daha ilk şiirinden itibaren 'hüznüm'le birlikte 'yüzüm'ü de eriten şair, öyle bir şiir ortaya koymuştu ki, okurken derin bir haz duymuştum. İştıyakla okuduğum kitabı, uzun süre kitapçılarda aradım, bulamadım. Sonra tekrar o kıraathaneden alarak, bütün şiirleri daktilo ettim, defalarca hem kendi kendime, hem de şiir sevdalılarına okudum ve sevdirdim. Kaside ve gazel formlarının oldukça yoğun olarak denendiği kitapta, "Anası Yok Çocuklar İçin Şiir", "Cizvit", "Üçaltmışyüz İsyam" ve "Acının Duyargası" gibi modern Türk şiirinin yüz akı olabilecek güzel şiirler vardı. Bu kitabıyla Hasannebioğlu, modern Türk şiirinde ne İslâmî zevk ve anlayışının hâkim kaynak veya ana damar telakki edildiği Sezai Karakoç'a, ne nev'i şahsına münhasır bir başkaldırı şiiri ortaya koyan İsmet Özel'e, ne de mücerredin çıplak ve mahrem noktalarını kurcalayan Cahit Zarifoğlu'na benziyordu. Modern şiir çizgisinde onu, söyleyiş tarzı bakımından yeni bir zevk ve anlayışın temsilcisi olarak kabul etmek gerekiyordu. Kendi başıydı, tekti, orijinaldi. "Artık seni yaşamak üzerine gökler dolusu soluk oluyorum" diyen bu şair, belki İslâmî duyuş tarzının en yeni ve önemli bir damarı olarak düşünülebilirdi. Fakat, kaliteyi görmezden gelen zamane, onu da 'yitik' saymış, "şiirin kapısından içeri girdiğini, ancak yüz bulamadığını" söyleyebilme cesaretini göstermişti. Ancak geleceğin sahici edebiyat tenkitçileri ve tarihçilerinin, onu İslâmî zevk ve anlayışın, önemli köşe taşlarından biri olarak kabul edeceklerine inanıyorum.

Cumali Ünalı Hasannebioğlu, Çerağ (1978) isimli ilk şiir kitabından tam on yıl sonra, iki şiir kitabı daha yayınladı. Gençlik tarafından oldukça fazla okunan ve aranır hale gelen Çerağ'dan sonra, iyice bilenmiş olarak Bir Gecenin Şiiri ve Kendini Yusuf Gören (1988) adlarını taşıyan iki şiir kitabıyla iyi bir çıkış yapan, 1990'da da şiirlerini "Sudaki Kendi Yüzüm" adını taşıyan kasette seslendiren şair, 11 yıldan beri sebebi bilinmez bir sessizlik içindedir.

Hasannebioğlu, Çerağ'dan itibaren eşya ve hadiseyi aşkın bir perspektiften yorumlamaya çalışır. Bunun için kendinden arınmış ve derin bir derunî tecrübeyle dış dünyaya yönelmiştir. Çerağ'daki "Külüng" şiirinde geçmiş, hâl ve gelecek arasında bulduğu kopukluklar, onun genel olarak bütün şiirlerine sinmiş olan derin yapıyı oluşturur. Hemen hemen bütün şiirlerinde yoğun olarak dikkat çeken varlık, dünya, hürriyet, isyan, göç, barış, savaş, kıyam, öfke ve ölüm temaları, bir 'kopuş'un feryatlarıyla çoğalmakta ve şiirin mecrasında bütün coşkunluğuyla akıp durmaktadır. Bu şiirin merkezinde, her şeyi varlığıyla donatan "sevgili" vardır; bütün akış onadır: "Atılıp tutuldun nicedir, horlandın, küçümsendin / gel otur şimdi ey sevgili, gel otur öz yerine..." Bunun için "Fiil Çekimleri" şiirinde teşhis ettiği 'fotoğraf', daha anlamlı olarak netleşmeye başlar. Yani keskin bir hesaplaşma, Hasannebioğlu'nun etrafında döndüğü ana tema olarak belirgin bir şekilde ortaya çıkar. "Üçaltmışyüz Şiiri"ndeki rakam tersine çevrildiğinde de, şairin slogandan arınmış ve este-

tize edilmiş duyuş tarzıyla hangi değer hükümlerinin üzerine yürüdüğü fark edilmekte; "kendine dönüş" terkinin nasıl bir mücadeleden kotarılabacağı hissedilmektedir. Bu bakımdan, Hasannebioğlu'nun şiiri, bir 'tebliğ' değil 'telkin' şiiridir; görmezden gelinemeyecek bir şiirdir.

1988'de neşrettiği Bir Gecenin Şiiri'nde de, Hasannebioğlu Çerağ'daki sesini daha olgun ve oturmuş bir vecd ile okuyucusuna arz eder. Çerağ'da nasıl "Münacaat" ve "Naat"iyle şiirin hakkını veriyorsa, bu ikinci şiir kitabında da aynı geleneği sürdürür ve doyumsuz estetik değerlere haiz şiirler ortaya koyar. "Na't"inde, söyleyiş tarzı itibarıyla "yüz" kelimesini her tekrar edişinde farklı anlamlarla donatan ve cinas sanatının en güzel örneğini ortaya koyan şair, duyuş tarzı itibarıyla da derin bir 'vecd' ve 'iştiaak' ortaya koyar: "Girerken güzellik ülkesine bu kara yüz beni / yedi kat yerin dibine sokacak yüzdeyüz beni / etim, kanım ve insanım, geldim kapına âşikâr / görünmez beden yarası görünür yüzde yüz beni / al beni günahlarım, her gün dağıt ve topla beni / yakmasa gönül narım, ey derim yüz de yüz beni / dünyaya bulanmışım, bağışlanma umudu söz / deryaya atılmış ceset, kolum kanadım yüz beni / yedi kat yerin dibine sokar mı yüzdeyüz beni / girerken güzellik ülkesine bu kara yüz beni". Denilebilir ki, naat geleneğinin en mutena numûnelerinden biridir bu şiir. İki matla beyti üzerine kurduğu "Regaib Kasidesi"nde de, yine benzersiz bir söyleyiş ortaya koyan şair, eserine sızmış olan derin yapıyı şöyle ortaya koyar: "diye olmasın yazıklanma sevda coğrafyasında / yüreğimde kitabım dümdüz yekpare yürüdüm".

Çerağ'da tarih ve hâl ile hesaplaşan şair, Bir Gecenin Şiiri'nde de, aynı kavgayı sürdürür; bir "Talan"dan ve "Haçlılar"dan söz açar. "Semud"la "nice görkemli taşları yerle bir" eden coşkun ve "öfkeli bir soluk"; uzun ve emsalsiz bir destan-şiir ortaya koyar: "Daneleyin ekilmezsem vay beni / gök tırpanla biçilmezsem vay beni / senin'çün dâre / çekilmezsem vay beni / ey bu harfi yüreğime ilikleyen / âyetini buğdayıma çizen Yâr".

1988'de neşrettiği son şiir kitabı Kendini Yusuf Gören'de ise, "Malcolm X", "Afrika, Afrika..." ve "Kendini Yusuf Gören" gibi önemli şiirler ortaya koyan Hasannebioğlu, aynı kitapta yer alan diğer şiirlerin söyleyiş tarzından anlaşıldığı kadarıyla, her ne kadar duyuş tarzına bağlı kalmışsa da, heyecanını kaybetmiş gözükür. Bugünkü sessizliği, belki de artık söyleyeceğini söylemiş ve şiirinin varabileceği son hedefi görmüş olan sanatkar rahatlığının neticesidir. Her ne kadar bu, sanatkar açısından yadırganacak bir durum olsa da, şairin 1949 doğumlu olduğu ve Türkiye'nin en hareketli kuşağı içinde yer aldığı düşünülürse, tabîî bir netice olarak karşılanabilir.

Hasannebioğlu'nun şiirinde ana hatlarıyla kendini hissettiren temel özellik, tarihiyle ve çağıyla hesaplaşan bir zihniyet farklılığının yanı sıra, sadece kendini değil, ifade etmeye çalıştığı dünyayı da bütünüyle anlatabilme kudretini gösterebilen şahsî bir üslûptur. Dolayısıyla bu şiirde, şairin yaşadığı devrin nasıl bir siyasî ve sosyal muhtevaya sahip olduğu ve zihniyet mücadelesinin kendini ifadelendiriş tarzı, hakkında hüküm verilebilecek bir netlik arz etmektedir.

YAĞMUR ŞARKILARI *

Şiir ne demektir? Ya onun söz ustası olan, en ufak ayrıntısına, en ince koridorunda orijinal bir şeyler ortaya koymaya çalışan şair, sizin için ne anlam ifade eder? insanlık tarihi boyunca üzerinde en fazla yazılıp çizilen, üzerinde en çok tartışılan ve bütün bu yapılanlara rağmen üzerinde uzlaşılmayan iki kavramdır şair ve şiir. Öyle sanıyorum ki, bu iki kelime arasında orta yolun bulunamaması doğrudan doğruya insanın duygularına, iç dünyasına yani insanın ikinci “ben”ine seslenmesinden kaynaklanmaktadır. Şiir, insanın ikinci “ben”ini adam yerine koyup onunla söyleşmesidir. Şiir, işte bu söyleşmede ortaya çıkan kutsal konuşmanın ta kendisidir. Şair ise bu kutsal ayini yöneten bir insandır. Şair ve şiir üzerine o kadar çok tanım yapılmış ki, bu kavramlar üzerinde o kadar çok poetikalar ortaya konulmuş ki... Ama bence şiir, bir yokluğu var etme savaşıdır ve şair de bu zaferi kazanmak için çaba sarf eden, isminin önüne muzaffer ünvanı koymaya çalışan kişidir.

Şair, bu kutsal ayinde neleri işlemez ki; aşkı, üzüntüyü, hüsranı, yalnızlığı, ölümü, kaybedişi...

İşte yukarıda saydığımız başlıkları kendi parantezi içerisinde anlamlandıran ve o anlamlandırdıklarını da bir şiir kitabı olarak ortaya koyan sayın Canım’ın ilk ve tek şiir kitabı olan “Yağmur Şarkıları” 47 şiirden oluşmuş kocaman bir şiir gibidir. Bu koca şiirde neler yok ki: Aşka, hüzne, yalnızlığa, ölüme, sevgiye, kaybedişe dair okunabilecek, işitilebilecek sözlerin en güzelini bir araya getirebilmiştir. Bu şiirlerde umuda çıkmış bir yolcu vardır. Umudu arayan bir dervişin kendisinin umut olarak döndüğü bir senfonisidir. Canım; zengin enstürmanlardan oluşmuş bir musiki topluluğunun şefidir.

Onun şiirlerindeki kelimelerin hemen hepsi sıra kendilerine gelsin de size bir şeyler fısıldasınlar diye hazır kıta beklemektedirler. Hem onun şiirlerinde kelimeler kuru feryatlar, sessiz çığlıklar koparmazlar. Anlamlar ve kelimelerin kendileri bir kuyunun dibine seslenilmiş ve orada asılı kalmış değillerdir. Şiirlerde anlam, kelimeye kavuşmanın hazzını yaşar; orada duygu sahibiyle birleşmenin o doyumsuz olan coşkunluğunu yudumlar ve o şiirlerde kim-sesiz arzular, umutlar sahiplerini bekler.

Ortaya konulmuş, emek harcanılmış eserler için söylenen bir tabir vardır: “mutlaka herkesin kendisinde bir şeyler bulabileceği bir eser”.. aynı anda çok değişik meyveler veren, kökü maziye bağlı, geleceği anlatan koca bir çınardır “Yağmur Şarkıları” Ve bu çok değişik meyvelerden bir tanesi de mutlaka ama mutlaka size göredir.

Her kelime ve bu kelimelerin karşılığı olan duygu onun renk dünyasından fişkıran bir bahar çiçeğidir. Ve onun şiiri Leyla’sını arayan Mecnun, Şirin’i için dağları delen Ferhat’tır.

Kitapta “Ashında Bütün Baharlar Eylüldür” isimli şiirden itibaren kelimelerin o büyültü dünyasına girersiniz. Adeta birisi oturup da sizden habersiz sizi, size anlatmıştır. Okuduğunuzda işte “Ben” dediğiniz mısraların ne kadar çok olduğunu o zaman fark edersiniz. İşte o vakit yüzyılımızın en büyük yazarlarından biri olan Herman Hesse’in o duvarlara asılacak, kafalara kazılması gereken veciz sözü aklıma geliyor “Yazıların içerisinde benim en çok hoşuma giden, insanın kendi kanı ile yazdıklarıdır”.. Şiirlerde işlenen, nakşedilen duygular, öyle bir ruh hali ile yazılmış ki onların etkisi altında kalmamak, onlardan etkilenmemek neredeyse imkansız. Yukarıdaki sözde dönüşlülük zamirinin hakkını bir yapıtla ortaya koyan şairlerden biridir Canım.

*Her şey bildiğin gibi
güneş geç de olsa yine her sabah
palandökenlerden doğuyor
ve akşamları senin gittiğin yerlerde batıyor
ya da bir göz başka nasıl daha güzel ifade edebilir ki,
Dalından koparılmış taze karanfildir gözlerin
Bir tatlı hüznün ve sahilsiz bir denizdir gözlerin*

ya da bir insanı ve yağmuru aynileştiren “Yağmur Şarkıları” O insanın içine damıtılarak akıtılan ince duyguyu daha önce nerede gördünüz?

*Ve
sonra yağmur şarkıları söylemek
bir de gülümseyebilmek hayata rağmen
güneşli ama yağmurlu bir günde
dahası
kutsal kitaplar adına
yeşil kanatlı kuşlar adına
bir çift siyah göz hatırına*

*leyl ü nehara katlanmak belki de
yaşamak dediğimiz şey...*

Burada kitap, sizi alıp bir üst dünyaya, bir üst duygunun bir sel olarak aktığı bir mekana yükseltmektedir. Kimimizi alıp gençlik mevsiminde soluklandırarak ve kimimizi de alıp ileriki yaşaşamımızı gözlerinizin önüne serecektir.

Bir yazar, şiiri kendi kendini karalama sanatı olarak yorumluyor. Acaba bir insan kendini daha güzel nasıl karalar? Evet bir karalama, ama içinde kompozisyon olan bir karalama.

Aşk, hüznü, ölümü, ayrılığı yaşamayanların önüne geçerek, onların karşısına oturur ve onlara adı geçen duygu hallerini birer birer anlatır. Bu duyguları anlatırken yorgun, ama yıkılmamış, umudu tükenmiş gibi, ama hâlâ ümit var; bunları anlatırken bağırarak değil, sessiz bir tefekkürün içinde olan bir şairdir Canım.

“Yağmur Şarkıları” öyle bir solukta okunacak türden değil bence... aksine okunacak olan her şiirin, her mısrasının üzerinde önemle durulması gerekir. Çünkü bu şiirler okuyucusunu farklı iklimlere götürerek onlara kendi kabiliyetleri ölçüsünde bir tas duygu selini sunar.

Modern gibi görünmesine rağmen köklerine de bağlıdır şair. Gerek halk deyimlerini ve gerekse de Divan Şiirinin o zengin mazmunlar dünyasından almış olduğu kelimelerle en hisli, en güzel duygularını ifade ederken birtakım kelime oyunları da yapar. Fakat bunu yaparken yapmacıklığa, bayağılığa düşmeyen, yaptığı işi son derece ciddiye alan bir söz ustasıdır O...

*Yakup gibi Yusuf'unu hasretle beklerken ben
Bir gece yarısı ansızın çıkıp gelen eceldir gözlerin
ya da
Hancıyım
kadim zamanlardan arta kalan
hüzün ve keder hep bende konaklandı bende hey
gâh Eyüp oldum, döndüm Yakup oldum*

Bunların sayısı artabilir.

BU KOŞU BURADA BİTİYOR

Hayatın -imanın- dolara, marka, faize endekslediği bir zaman diliminden geçiyoruz

Altımızda yer titriyor, üstümüze gök gürliyor

Et kemik yığını kalabalıkta / meğerse ne zormuş insansız kalmak

Cepheden kaçmıyoruz, yaralarımızı onarmak için sütre gerisine çekiliyoruz.

Kendimiz olmaya çalıştık, doğulu durduk inadına. Binlerce insana ulaşip yüzlerce köprü kurmaya, gök kubbede bir hoş sadâ bırakmaya çalıştık.

Dünyanıza 36 sayı dergi, 11 şiir kitabı bırakarak vaktinizden çekiliyoruz.

Bıyıkları biryantinli adam, beyaz saçlı delikanlı ve ben badem gözlerimiz, sırma saçlarımızla içimize gömülüyoruz.

Kimin hakkı geçtiyse buyursun.

Bu koşu burada bitiyor...

Bu şiirlerde hayli kuvvetli bir ses ve söz anlaşması vardır, ve son zamanlarda anlam-larını kaybeden kelimeler adeta onda konaklanarak anlamları ile buluşup, güle aşkını teren-nüm eden bülbüle ve çölde deli gibi Leyla'sının peşine düşen Mecnun'a yol gösterir.

Kitaptaki şiirleri okurken Kutadgu Bilig'den Hüsnü Aşk'a kadar çok geniş ve renkli bir yelpazeyle serinlersiniz. Gölgesini yitirmiş çınarlar tanırırsınız, dolunay vakitlerinin doyum-suz güzelliğini görürsünüz. Bu şiirlerde bütün tehlikeleri göze alarak "sen" zamirine karşılık gelen kişiyi düşünmenin doyumsuz tadını yaşarsınız.

Yağmur, göz(yaşı), hayat üçgeninde ortaya çıkan şiirler adeta belagatın adresleridirler. Bir şiir kitabı için çok iddialı bir cümle belki, ama geri adım atmayacağım, çünkü gerçek-ten öyledir. Hani son zamanlarda moda olan bir tabir var. "Adam gibi"... İşte şiiri adam gibi ele alan, adam gibi yazan bir "ADAM" Rıdvan Canım. Bunu niye yazma ihtiyacı hissettim, arz edeyim: Son zamanlarda iki kelimeyi bir araya getirmekten aciz insanlar peyda oldu ülkemizde. adeta bir şair patlaması yaşanıyor. Şiirlerin o iç dünyasına daldığınız zaman sayın Canım'ın bunlardan çok farklı olduğunu göreceksiniz.

Onun şiirleri okuyucusu için söylenmiş bir duadır. Şiir söyleyerek bu gökkubbe altında hoş bir seda bırakan ve kendine bu gökkubbe altında büyük bir yer kapmış olan Canım'ın, şiir iklimlerinde kanatlanmış Türkçemizin pınarının musluklarını da sonuna kadar açmış olduğunu görüyoruz.

Şair, gökyüzünde yalnız bir yıldızdır. Işığını sevgisinden, ısısını sevdiğinden alan yalnız, ama illa ki yapayalnız olan bir dervıştır. Duyu organlarının bir insan kisvesine büründüğü bu şiir kitabının mutlaka ama mutlaka okunması gerektiğine inanıyorum.

*Yağmur Şarkıları, Rıdvan Canım, Taşmedrese Yayınları, Mayıs 1999, Erzurum

Sevgili Kardeşim tayyip; şâir kardeşim

O gün sâyenizde sizinle tanışmak beni ne kadar mumnûn ettiyse mektûbunuz da ondan daha fazla olarak beni duygulandırdı.

Biliyorsun arzettiğim gibi mektuplaşmak husûsunda oldukça ihmal davranan bir kimseyim. Ama üst üste gösterdiğiniz incelik ve nezaket beni bir şeyler olsun yazmaya mecbur etti.

Cemiyette sayısı çok çok azalan duyarlı bir kimse olduğunuz şüphe götürmek şekilde meydanda. Bu hâliniz ömrümde çok nadir yaptığım mektup yazma ve hiç yapmadığım cevâbî şiir yazma işini bana yaptırdı. Cevabî diyorum gücenmeyeceğinizden emin olarak.

Karşımda yazmanın kolay, ama söylemenin zor olduğunu yazmışsınız. Bu söylemek tabirinden ben, saz şâirlerinin yaptıkları gibi irticâlen şiir söylemeyi anlıyorum. Tanıştığımız gün size irticâlen şiir söylemeyi hiç denememiş, sâdece kalem zoruyla yazan bir şâir olduğumu ifade etmeyi aklıma getirmemiştim. Beni mâzur görünüz. Ayriyeten şiir söyleyebildiğinizi de anlıyorum. Bu kabiliyetinizden dolayı da sizi candan tebrik ederim.

Fakat, benim kanaatime göre hafife almıyorum ama irticâlen şiir söylemekle ısmarlama şiir yazmak arasında kalite bakımından fazla bir üstünlük göremiyorum. Fakat bu yolla da büyük şiirler veren saz şâirlerimiz oldukça fazladır.

Size çok güzel bir şiir yazayım, şâir kişiliğinize lââyık olsun dedim ama şiirden çok manzûmeye benzedi. Kısmet olursa iyisini yazdığımdaya gönderirim. Biliyorsunuz zâten her şâirin ömründe şiir denecek eseri ya üç tâne çıkar ya beş.

Daha nice şiirli mektuplar yazmanız ümidi ve temennisiyle Allah'ın selâmı üzerinize olsun der, mektubuma şimdilik son verir gözlerinizden öperim.

Çiçeği tercih et güle kanıp da
Sevdâ bahçesinde solmamaya bak
Kâfiye düzeni şâir sanıp da
Üstadta yanılmış olmamaya bak

Her kışa bir bahar, her bahara yaz
Gazne'ye bir Mahmud, Mahmuda Ayaz
Nefsin hoşlanmışsa benim gibi yaz
Kimseyi karşına almamaya bak

Şâir yüreğinden alır nefesi
Zordur gönüllere götürmek sesi
Sen bana benzeme cezbet herkesi
Boş laf hüner değil dalmamaya bak

Bir mektup yazmışsın, resmidir Resmen
Şâir resmiyeti tanımaz kısmen
Gerçi Elbistanda yaşarım cismen
Rûhuma yabancı kalmamaya bak

Bana şeyhim derler şıh diyen yoktur
Ne kadar yazsam da peh diyen yoktur
Adım Seyd Ahmetdir eh diyen yoktur
Beni fazla büyük bulmamaya bak

Seyit Ahmet Kutuzman

9.1.1989

ELBİSTAN

ALICISINA ÖZET MEKTUPLAR

“ İhanete uğramadan doğru kararlar veremeyiz; sevmeden de ihanete uğramayız.” diyor Panait Istrati. Ben de diyorum ki “ öyleyse, sevmek doğru kararın ta kendisidir.” “ Sev, ihanete uğra, anla ve davran.”

Bir şeyi gerçekten seviyorsak ondan mahrum kalmak da bir nimettir. Zira mahrumiyet özleyişi doğurur. Özlemini çektiğimiz şeye kavuştuğumuzda da mutlu oluruz. Zaten özlem-
ini çekmediğimiz şeye kavuşma, kavuşma değildir; o sadece bir elde etmedir.

Niteliksiz bir çevrede kişinin kendisi olabilmesi için akıntıya kürek çekebilecek güçlü kollara sahip olması gerekir.

Bir şeyler yapabilirsin ama kendini bir şey sanmazsan.

Paralanan insanlar yaralanan insanlardır.

Korkmayanlar için yapılan korkuluklar korkunç bir israftır.

Vicdanlı her insan acır vicdansızlara

Varlığı kendi yeteneği yokluğu tanı vergisi gören kişinin hiçbir şeyi yoktur.

Çok şeye bakmak, hepsini bir anda ve bir arada görmek isteyen önce şaşı sonra da şaşkın olur.

Şiir, ateşin sadece düştüğü yeri yakmadığı zaman başlar.

Şiir, yüreğin dünyayla sürtündüğü yerde kıvılcımlanan bir yakamozdur.

Şiir, ilhamla başlar. Ne var ki ilham sadece bir çekirdektir. Onu toprak olup çatlatmak, bahçıvan olup fideye, fidana nihayet meyve veren bir ağaca dönüştürmek için aklınla, yüreğinle bütün ruhunla terlemen gerekir. İşte bu eziyet, hakiki meziyet...

Yazılıp yayımlanan her şiir büyümeye çalışan bir fikir bebeğini öldürmek ya da yürekte açan bir duygu menekşesini soldurmaktır.

Ey şair! Madem ki dinlenmiyor şarkıların... Çekil kendi köşene... Orda dinleyicisiz şarkılar bestelemeye devam et ve kendini kendinle birlikte dinle. Çünkü ey şair! Sen yalnızlaştıkça kalabalıklaşırsın. Hem en sun'î şarkılar sahnede söylenenlerdir.

Ve ey dost! Niteliksizliğin kol gezdiği bir ortamda yalnız kalman, nitelikli olduğunun da bizatihi delilidir. Korkma! Sen, yalnızlaştıkça çoğalırsın; içindeki çoğulluğu görmek, içinde birlikte olabilmen sana yeter de artar bile.

Ey üçümüz! Hata yapmamak hiçbir şey yapmamaktı; öyleyse kabul edelim çok hata ettik.

Ve ey üçümüz! “ Artık dilimizin döndüğünce susalım.” Ve bu, bilincin susması değil, susmanın bilinci olsun.

İle kalabalık horan tası vermiş denizin
Güneş bile ısıtmaya yetmiyor mirasının
Kadim savaşlardan kılıç katkan anı
İs bırakmış dölgerlerden çekiç ve bıçkı
Yıkılmış arastalar serin çarşı kalıntıları
Mührü sökülmüş ferman celi sülüs arada
Aristokrat ve naif babamız balina
Arada ölüm işi bile uşunuyor kıymara
.....
Ateşe taştan ettin askerler yontan usla
İhanete uğramış ölümler var ortada
Köpeklerini bağla

* Meleklerin hepisi topuğa secde ettiler, yalnız İblis secde
edenlerle beraber olmayı kabul etmedi HICR:30-31